

Annales Episcoporum Slesvicensium

Cypraeus, Johann Adolph

Coloniæ Agrippinæ, 1634

Capvt XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64615)

tuli, in Feudum concessit rus & possessiones in *Lundeborgo* sitas, in perpetuum pro arbitrio suo disponendas & fruendas, ita tamen, vt singulis annis successoribus suis pendat quinque marcas. Fuit id anno Domini 1263,

C A P V T X I.

*Sumptus Bundo graues se bello ponere, Regi
Conqueritur Præsul, liber vt esse queat.
Dum gaudet voto, bona templis multa sacravit
Auri hæc sacra caue diripuisse fames.*

ANNO à nato Christo 1270. Bundo Episcopus Slesuicensis creatus est, inauguratusq; à Ioanne Archiepiscopo Londensi. Ex literis illis, quarum exemplar paulò ante inseruimus, constat, Episcopum Nicolaum permutasse arcem *Gottorpianam* alijs prædijs. Cum vero prædia illa non essent libera, sed Gerharδο Comiti *Holsatiæ* pignori opposita, ita vt ijs Episcopus frui non posset, Bundo Nicolai Episcopi successor apud Ducem institit & vrsit, vt pro ijs alia sibi prædia attribueret ac concederet tantisper vtenda & fruenda, quoad prædia oppignerata, ære alieno soluto, libera fierent. Quod ab Erico factum est. Et hic est sensus literarum, quæ alioquin nonnihil obscuræ esse videntur. Bundo Episcopus, negotium, quod ab eius Prædecessore Nicolao inchoatum erat, apud Regem Ericum strenuè vrsit, de pecunia expeditionis & sumptuum, qui in quatuor naues facti essent ab Ecclesia Slesuicensi. Vnde euidenter colligitur, Nicolaum omni sua opera

operā ac labore Regem nihil effecisse, nulloq; pacto impetrare potuisse, vt impensa facta illi refunderetur, quod Regina omninò exosus esset. Ideoq; aliò commigrare coactus, non Slesuici mortuus, sed extra Regni limites obiisse, ibique sepultus esse dicitur. Rex Ericus & Bundo Episcopus, tandem sumptis arbitris compromittunt, vt Controuersia illa, de pecunia in naues impensa, Hadersleuij decideretur ac terminaretur. Compromissarij iudices fuerunt Andreas Palisenus Regis Cancellarius, Præpositus item & Archidiaconus Slesuicensis, ne quid partes prætenderent ac causarentur, sibi quicquam derogatum esse; Arbitris sub religione Iurisiurandi mandatum & imperatum fuit, vt, quod ipsis iustum & æquum visum esset, & de hoc negotio constaret, liberè pronunciarent & statuerent. Qui tandem causa diligenter examinata, reque perpenſa ac deliberata, hanc tulerunt sententiam. Quicquid commeatus aut cibariorum, Episcopus in nauem suam, qua vehebatur *Kerherda* nominata, recepisset, id in Episcopi vsus conuersum videri, vt quo ipse integrè vsus sit, ac pro eo habendum: in reliquas autem naues, quicquid commeatus receptum esset, in vsum Regis comportatum & impensum esse, ac pro eo habendum, nisi potentioſorem aliquem commeatus participem Rex ex speciali gratia esse velit.

ERICVS Dux Slesuicensis hoc tempore moritur, relictis duobus filijs Erico & Waldemaro: quorum tutelam Rex suscepit vt cognatus genere proximus, idque sponte, quod diceret, se eorum commodis quam maximè inseruire, subditos rebelles, quos per ætatē ipsi nondum regere ac coercere possent, compescere ac refrenare, bonosq; defendere; in summa, in hanc curam vnicè incumbere velle, vt vbi ipsi adoleuissent.

uissent, Ducatum pacatum ac tranquillum, longèque auctiorem & locupletiore factum inuenirent. In eam rem illis operam suam abundè pollicetur. Comites Holsatiæ, qui hanc Regis esse technam subodorbantur, & plus inde periculi ac incommodi, quam lucri ac emolumenti ad Agnatos suos, rediturum videbant, in Regem grauissimè inuehuntur, ut qui omnia dolo ac fraude geri, sibi omnino persuadebant. Quare Regem, ut ab incepto desisteret, monere, ac hortari, additis comminationibus, nisi id fecisset, se diutius æquo animo id passuros non esse. Quibus Rex commotustute, iam illis quamuis ægro animo ac grauatè ad tempus concessit, idque quod videret Comites hanc rem partim armis, partim conditionibus propositis strenuè tractare ac agere. Hæc enim suspicio animis Comitum prorsus infederat, Regem subditos Ducum Slesuicensium ad defectionem sollicitare, ut à Ducibus, qui nondum per ætatem Ditionem administrare possent, ad Regem deficerent, ipsius humanitate & integritate, quam præ se ferebat, pellecti. His autem incommoditatibus ut occurrerent Comites, in hoc vnum incumbabant, ne Duces rerum imperiti, indefensi & circumuenti, aliquid detrimenti acciperent: qua de causa, etiam Tutelæ ius sibi vendicabant, & Ducatum eo tempore maior natu Ericus administrabat. Rex erga Duces Slesuicenses malè affectus, auersoque ab illis animo, nouis subinde rebus studebat, pactoque & coniuratione cum Archiepiscopo Bremensi Hildeboldo inita ac facta, id egit, ac effecit, ut is Comitibus bellum faceret, terroremque incuteret. Qui etsi homo religiosus esset, ordinisque Ecclesiastici, tamen pecunia corruptus, Slesuicum contendit & urbem obsedit. Rex, quò excursiones liberas ex Dania in Ducatum Slesuicensem facere posset, arcem

arcem Koldingensem, reparari & muniri iusserat, quò sui milites, postquam prædam adepti essent, tutò sese reciperent, vt nemo hac ratione in Ducatu Slesuicensi à direptione & irruptione Danorum imposterum tutus ac securus esse posset. Quò factum, vt Rex paulatim totum Ducatum in suam potestatem redigeret, portione solum quadam Duci relicta, de qua tamen & quanta fuerit inter Authores non constat. Episcopus quoq; Slesuicensis, eius infortunij ac calamitatis omnino expers non fuit, vt qui naues quatuor in belli vsum, suis sumptibus instruere & armare coactus fuit, quos sumptus cum Episcopus diutius ferre non posset, quod bellum longius extraheretur, & propter hostem, qui in propinquo erat, non tantum naues instruendæ, sed & milites quoque & nauæ magno numero ad prælium nauale apti, alendi & sustentandi essent, Bundo bona & possessiones in *Stanesholdæ* & *Siblawv* vendere coactus fuit, quæ tamen Episcopus Bartoldus mille & ducentis marcis redemit. Qua de re, cum Episcopus grauiter conquestus esset, sumptusq; huiusmodi in posterum facere recusaret, dissensiones & certamina inter Ducem & Episcopum, maxima & acerrima extiterunt. Post longas autem altercationes, vtrique placuit, rem ad arbitros deferri, qui de sumptibus illis in quatuor naues factis statuerent. Arbitri electi fuerunt *Esgerus Episcopus Rigensis*, *Grummo Præpositus Ecclesiæ Slesuicensis*, *Trugillo Archidiaconus*, *Tucco Cantor Slesuicensis*, *Iacobus Præpositus in VVarthora*, *Bartoldus Præpositus Langenlandiæ Canonicus Slesuicensis*. His adiuncti fuerunt *Petrus Mule*, & *Ioannes Zvvitting Ducis Dapifer*. His tota lis ac controuersia commissa & potestas data fuit, vt pro arbitrio statuerent & disponerent. Qui re diligenter examinata & per-

T

penſa

penſa, audita vtraque parte hanc ſententiam tulerunt: vt quoties Expeditio in poſterum facienda eſſet, Epiſcopus pro ſe & ſolus com meatum & cibaria reciperet, & alia iura in naue ſua *Kerberda* uſurparet, com meatus autem reliquarum nauium *Norgerharda*, *Nieharda* & *Sodovvith*, dimidia parte Dux fruatur, & reliquæ partes Epiſcopo cedant: quo eodem iure nautico vtatur & gaudeat Epiſcopus, quo alij in ſuis nauibus vtuntur. Quod ſi expeditio fieret, & redemptionis nomine pecunia recepta eſſet, Dux de tribus nauigijs dimidium recipiat, reliquum Epiſcopus, & de propria naui totum.

Turbulento autem hoc rerum ſtatu, bellisq; frequentibus, Ericus maior natu moritur, relicto fratre Waldemaro, qui vbi adoleuiſſet, ab amicis & propinquis perſuaſus eſt, vt ſe Regi Daniæ ſubijceret, ſuperiorem eum agnoſceret, atque Ducatum in feudum ab eo acciperet: ita enim fore, vt hac ratione, quicquid de Ducatu à Rege auulſum & ademptum eſſet, & ad Ducatum pertineret, facili negotio adipiſci ac recuperare poſſit: idque quod multum interſit, alienos populari fines, ac ſuos proprios videre vaſtari ac diripi: plus enim cordis maioremq; confidentiam in eſſe inferenti bellum, quam hoſtem propulſanti: a Rege vero in poſterum multa adhuc duriora ac atrociora metuenda & expectanda eſſe, vt, qui ex loco propinquo, fines Ducatus ingreſſus, omnia iam pridem vaſtarit ac diripuerit, rebusq; ſic comparatis, quotidie adhuc excuſiones facturus ſit: deinde non eſſe Ducis potentiam neque vires, vt tam potenti Regi reſiſtere poſſit, niſi militem externum conductum, ſemperq; accinctum ac paratum, finitimosq; ſubſidio habeat. His & rebus alijs Dux adductus & territus, conſiliis amicorum & neceſſariorum tandem

dem obtemperat, moremque gerit. Legati itaque statim ab illo missi, qui de animo & voluntate Ducis Regem certiores redderent, nimirum illum, Regem superiorem agnoscere, eique dicto ac imperio audientem ac obsequentem se præstare, promptum ac paratum esse: ea tamen conditione ac lege, si ij prius liberarentur, quos Rex captos in seruitutem rede-gisset. Quibus cum Rex annuisset, pax certis conditionibus facta est.

Anno 1263. cum templum Slesuicense maximis sumptibus ædificari cœptum esset, & pecunia non suppeteret ad ædificationem necessaria, Episcopi & Canonici Slesuicenses, Pontifice in Concilium adhibito, quæsiuerunt: liceretne ex usuris, rapinis, & aliis bonis iniuste partis & acquisitis, si illa Ecclesiæ donarentur vel legarentur, opus inchoatum absolueret & exædificare, idque quod summa Ducentarum argenti marcarum illis repræsentaretur & offerretur, quam tamen, unde collecta esset, aut cuius pecunia illa fuisset, non constaret. Ad ea Hugo Cardinalis sanctæ Sabinæ ita respondit. Urbanum illam pecuniæ summam, de qua retulissent, Ecclesiæ Slesuicensi in usum structuræ & cœpti operis conuertendam concedere & impartiri: idque licitum esse & minime reprehendum. Quod si imposterum existerent, qui illam pecuniam peterent, & eam sibi tanquam veris Dominis deberi dicerent, idque docerent, eam merito restituendam, & eo nomine satisfaciendum esse.

Anno 1273. Bundo decimas Episcopales in Parochia *Aluer*, ministris Ecclesiæ Beatæ Virginis Mariæ, vtendas & fruendas dedit, ea lege, vt in æquales quatuor partes diuiderentur: quarum vna Cantori eius Ecclesiæ: altera Diacono & Subdiacono,

T 2

tertiâ

tertia ei qui campanas pulsat, hoc est ædituo cederet: quarta in sumptus, qui in candelas & cereos fierent, collocarentur. Cantorem autem decimas illas, ut dictum est, distribuere, & ab eo vnumquemque portionem suam petere debere. Et qui hanc sanctionem contrauenerit, eum diris deuouendum, & fulmine Execrationis Ecclesiasticæ feriendum esse. Ecclesiam illam *Aluer* primùm in *Rungholdt* sitam, & deinde mari, quo alluebatur, absorptam, tandemque *Hadersleuiam* esse, omnium constans est opinio: ubi ea paulatim incrementa cepit, statutumque, ut Canonici eò vocati ad certum numerum alerentur, qui rem diuinam tractarent: quibus etiam statuta ab Episcopo & Capitulo Slesuicensi approbata, concessa fuerunt. De quibus paulò post latius. Canonici autem illic ad nostra vsque tempora vixerunt viri boni & celebres; anno autem Millesimo Ducentesimo trigesimo Principibus placuit, ut Canonici, qui *Hadersleuia* viuebant, bonis illis, quoad superstites essent, adhuc fruerentur, illis autem morte sublati, bona & possessiones ad Principes deuoluerentur. Quod factum est. Itaque hoc tempore neque Canonici, neque vmbra bonorum diuinis vsibus dicatorum apparet, ut quæ vnà cum curijs & habitationibus, profanis vsibus deputata & attributa sint.

C A P V T XII.

*Nobile Slesuicum, Iacobo Antistite, flammis
Vulcani perijt, Rege fugante Ducem.
Sed Dux Volmarus, pensans ciuile benigno
Ingenio damnum, mox onus omne leuat.*

A. C. 1288.

AN-